

**RAPORT Z DZIAŁALNOŚCI
FUNDACJI POGRANICZE
w roku 2008**

Siedziba Fundacji

16-500 Sejny, ul. Piłsudskiego 37

Biuro Fundacji

16-400 Suwałki, ul. Kościuszki 71

tel./fax (87) 565 03 69

e-mail: fundacja@pogranicze.sejny.pl

www.pogranicze.sejny.pl

Bank i numer konta Fundacji:

Bank Handlowy w Warszawie SA

00-923 Warszawa, ul. Senatorska 16

konto: 56 1030 1582 0000 0008 0109 7006

Data rejestracji:

5 czerwca 1990 r.

numer KRS:

0000178248

numer identyfikacyjny w systemie REGON:

P-005411430-95000000

59-2-834-79249

Zarząd Fundacji:

Krzysztof Czyżewski – prezes

Bożena Szroeder – członek Zarządu

Wojciech Szroeder – członek Zarządu

Małgorzata Sporek-Czyżewska – członek Zarządu

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI FUNDACJI POGRANICZE W 2008 ROKU

- **Działania międzynarodowe:**

- w poszukiwaniu nowych form sztuki i edukacji międzykulturowej
- jagiellońskie dziedzictwo Wielkiego Księstwa Litewskiego

- **Działania lokalne:**

- wokół Krasnogrudy Czesława Miłosza
- praca edukacyjna i artystyczna z dziećmi i młodzieżą na rzecz pamięci i dziedzictwa kulturowego

- **Wydawnictwo** - publikacje i spotkania autorskie

- **Partnerstwo** - programy realizowane we współpracy z partnerami w kraju i za granicą

- **Działalność publiczna** - wykłady i nagrody

DZIAŁANIA MIĘDZYNARODOWE

Akademia Dialogu Międzykulturowego „Nowa Agora”

„Nowa Agora” to cykl międzynarodowych sympozjów poświęconych wielokulturowości, gromadzących teoretyków i praktyków dialogu międzykulturowego – filozofów, naukowców, działaczy organizacji pozarządowych, animatorów kultury i artystów.

Celem projektu jest debata nad przyszłością społeczeństwa wielokulturowego w Europie, gdzie coraz częściej mówi się o jego kryzysie, i zainspirowanie nowych form praktykowania dialogu międzykulturowego. W obliczu nowych fal uchodźców i emigrantów, bliskiego styku z islamem i innymi kulturami, kiedy odnawiają się stare urazy na tle narodowościowym czy religijnym, jesteśmy świadkami odradzania się postaw wrogich innemu, wrogich dzieleniu wspólnych wartości i wspólnego życia w zróżnicowanym kulturowo społeczeństwie.

W dawnych wielokulturowych miastach Europy i na jej pograniczach istniała *agora* – przestrzeń, która umożliwiała spotkanie i dialog grup różniących się narodowością, religią czy językiem; stanowiła niezbędne spoiwo dla ich współistnienia i wytwarzała kulturę dialogu, która oddziaływała na etos życia codziennego. Czy jesteśmy świadkami zaniku agory w nowoczesnych, wielokulturowych

społeczeństwach demokratycznych? Czy możliwe jest jej odrodzenie? Oto pytania, nad którymi zastanawiają się uczestnicy sympozjów.

„Nowa Agora” jest wędrowną akademią, której sympozjony odbywają się każdego roku w innym miejscu Europy. Inaugurując akademię w czerwcu 2006 roku świadomie wybraliśmy stolicę Bośni i Hercegowiny na miejsce spotkania. Sarajewo symbolizuje dramat wielokulturowego miasta końca XX wieku, w którym brutalnie zniszczono agorę, przestrzeń dialogu i więzi ludzi różnych religii i narodowości, kształtowaną przez postawy obywatelskie i wartości uniwersalne. Refleksja pierwszego sympozjonu skupiona była jednakże nie na analizowaniu sytuacji

w byłej Jugosławii, lecz na konsekwencjach tej przegranej przez Europejczyków wojny, na kryzysie kultury, który nie ograniczył się do peryferii bałkańskich lecz jest dzisiaj odczuwany we wszystkich społecznościach i metropoliach świata zachodniego.

W czerwcu 2007 roku sympozjon odbył się we Wrocławiu. Świadomie wybraliśmy miasto, które – choć doświadczone tragediami XX wieku – jest

dzisiaj dynamicznie rozwijającą się metropolią, na nowo nabierającą wielokulturowego charakteru, otwarcie nawiązującą do bogatego dziedzictwa kulturowego, w tym również do wielkich tradycji tolerancji religijnej, a także znakomicie uosabiającą nadzieje i ambicje nowych członków Unii Europejskiej odnośnie cywilizacyjnego rozwoju krajów Europy Środkowowschodniej.

Program sympozjonu został zbudowany wokół trzech tematów przewodnich: 1. Cosmopolis. Dziedzictwo, nowoczesność i budowanie mostów jako nowa strategia miasta wielokulturowego. 2. Religia i jej rola w świecie wielokulturowym. 3. Co się z nami stało? Kłopoty z demokracją i odrodzenie sentymentów nacjonalistycznych

w Europie Środkowowschodniej. Wykładom i dyskusjom w ramach sympozjonu towarzyszyły prezentacje artystyczne, filmy, wystawy i performance.

W listopadzie 2008 roku wędrowną akademią gościła w Sejnach w siedzibie Pograncza. Temat spotkania brzmiał: „Nowe utopie edukacyjne. Filozofia edukacji międzykulturowej”.

Tegoroczne sympozjon wypracowało nową formułę. Specjalnie dla dialogu zaaranżowana przestrzeń, wykorzystanie światła i scenografii, w połączeniu z odejściem od statycznej formy wykładów na rzecz żywej wymiany myśli, świetnie przygotowanych „zagajeń” do dyskusji, sprawiły, że każdy czuł się podmiotem debaty, od wewnątrz uczestniczącym w wydarzeniu, które przypominało widowisko dramatyczne. W efekcie stało się dla wszystkich przełomowym doświadczeniem intelektualnym i głębokim przeżyciem duchowym, inspirującym do kontynuacji właśnie takiej formy dialogu. Zastanawiano się nad uniwersytetem, nad kryzysem zarówno samej instytucji, jak i konstytuującą go filozofią. Wypracowany przez niemal dziewięćset lat etos *universitas*, stanowiący fundament cywilizacji europejskiej, znalazł się w zagrożeniu, do tego stopnia, że mówi się nawet o jego zaniku. Taka diagnoza otwiera przestrzeń do poszukiwania nowych utopii. W debacie próbowano odpowiedzieć na pytanie o wartości, w oparciu o które powinniśmy budować etos *universitas* w XXI wieku. Jakie nowe narzędzia w warsztacie pedagogicznym powinny zostać wypracowane? Do jakich idei i wartości narzędzia te powinny być przysposobione?

Miejsce sympozjonu, Sejny, wybrano ze względu na planowany do realizacji w Krasnogrudzie pionierski program „Prowincji Pedagogicznej Budowniczych Mostów (Międzynarodowe Centrum Dialogu w Krasnogrudzie), którego założenia były podczas spotkania dyskutowane.

Uczestnikami spotkania przybyli z Armenii, Azerbejdżanu, Bułgarii, Bośni, Gruzji, Polski, Litwy, Niemiec, Stanów Zjednoczonych, Węgier, Wielkiej Brytanii i Włoch. Wykładowcami byli kolejno: prof. Cezary Wodziński, filozof, historyk filozofii, tłumacz i eseista, pracujący w Polskiej Akademii Nauk i Uniwersytecie Jagiellońskim; prof. Tadeusz Bartoś, filozof, teolog, publicysta, wykładowca Akademii Huma-

nistycznej im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusk; prof. Dick Terdiman, literaturoznawca, badacz kultury europejskiej XIX i XX wieku, wykładowca University of California w Santa Cruz w USA; prof. Tadeusz Sławek, tłumacz i literaturoznawca, były rektor Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, kierownik tamtejszej Katedry Literatury Porównawczej; dr Grzegorz Godlewski, kulturoznawca, wykładowca Instytutu Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego oraz Krzysztof Czyżewski, prezes Fundacji Pogranicze.

Jak każdego roku spotkaniu towarzyszyły wydarzenia artystyczne: wystawa malarska Miry Żelechower-Aleksion pt. *Kalendarz pamięci według Brunona Schulza*, wystawa *Kaukaz w starych litografiach i pocztówkach*, koncert zespołu śpiewaków muzyki dawnej Bornus Consort oraz zespołu jazzowego *Vertical* z Wilna, a także performance pt. *Czarne światło* Piotra Kurki z poznańskiej Akademii Sztuk Pięknych.

Gra Szklanych Paciorków - Laboratoria Praktyk Międzykulturowych

„Gra szklanych paciorków”, kolejne przedsięwzięcie Fundacji zawdzięczające swą nazwę powieści Hermanna Hessego, to długofalowy program edukacyjny realizowany we współpracy z animatorami kultury z Azerbejdżanu, Bułgarii, Grecji i Wielkiej Brytanii. Głównymi partnerami Fundacji są: fundacja „Nova Kultura” (Bela Rečka, Bułgaria) i stowarzyszenie „Laundry” (Birmingham, Wielka Brytania). Organizacje te prowadzą działalność w regionach pogranicza, w społecznościach wielokulturowych, gdzie palącym problemem są kwestie pamięci, zdevastowanego dziedzictwa kulturowego i środowiska naturalnego, konfliktów lęcznych i narodowościowych, imiów i budowania nowej wspólnoty. W swoich działaniach łączą sztukę z działalnością społeczną, prowadząc bądź działania yjne oparte na twórczości artystycznej (Bela čka), bądź uprawiając sztukę żowaną społecznie („Laundry”). projektu jest pogłębienie warsztatu i metodologii tych ośrodków oraz wspólne wypracowanie nowych form praktyk międzykulturowych. Długofalowym celem projektu jest głębsze poznanie zróżnicowanych kulturowo grup, wśród których pracujemy i budowa efektywnego dialogu między nimi.

Projekt składa się z cyklu wizyt studyjnych i naprzemiennych wydarzeń organizowanych przez partnerów w swoich krajach, podczas których prezentują oni swój model pracy. Dalszym etapem będzie głębsze zaangażowanie organizacji z Azerbejdżanu – bakijskiego **Centre for National and International Studies** i z Grecji – *Etz Hayyim Synagogue z Chanii na Krecie*, które obecnie biorą udział w projekcie jako obserwatorzy.

W 2008 roku, w styczniu i w listopadzie odbyły się w Sejnach spotkania partnerów projektu organizowane przez jego lidera i koordynatora Fundację Pogranicza. Miały one na celu skoordynowanie działań dotyczących pozyskiwania funduszy oraz przedstawienie postępów prac i omówienie koncepcji działań w ramach laboratoriów. Na spotkanie w listopadzie zaproszono nowe organizacje działające w podobnych przestrzeniach w celu poszerzenia sieci współpracy na rzecz dialogu międzykulturowego.

Laboratorium Bela Rečka (Bułgaria) – działania laboratorium dotyczą małej społeczności wsi Bela Rečka. Osiedla w tej wsi grupa artystów (zespół Fundacji Nowa Kultura) wraz z jej mieszkańcami prowadzi szereg działań kulturowych związanych z odzyskiwaniem pamięci miejsca (zbieranie ustnych przekazów związanych z historią regionu, które służą jako materiał do różnego rodzaju działań artystycznych takich jak teatr, muzyka, plastyka, performance). W 2008 roku zrealizowano wspólnie z mieszkańcami działania teatralno-muzyczne pt. *Dzwon Belej Rečki* w nawiązaniu do miejscowej legendy o zaginionym dzwonie.

Laboratorium Birmingham (Wielka Brytania) – działania laboratorium dotyczą środowisk emigranckich w biednych dzielnicach przemysłowych Birmingham. Warsztaty, w których bierze udział młodzież prowadzone są w oparciu o nowoczesne techniki multimedialne. Mają one walor zdobywania nowych umiejętności, a także integracji wielokulturowego środowiska tych dzielnic. Tematyka realizowanych przez młodzież filmów w technice video dotyczy ich miejsca i rozpoznawanych przez nich problemów. Istotne znaczenia mają publiczne prezentacje ich własnych produkcji artystycznych.

Księga Wielkiego Księstwa Litewskiego ku europejskim tradycjom wspólnotowości

Realizacja projektu Księga Wielkiego Księstwa Litewskiego wpisuje się w dążenia do głębszego poznania, nowoczesnego odczytania i promocji w Polsce i Europie jagiellońskiego dziedzictwa dawnej Rzeczypospolitej. Jest to inicjatywa podjęta przez Fundację Pogranicza w odpowiedzi na postulat stworzenia takiej Księgi wyrażony przez Czesława Miłosza, Tomasza Venclowę i Andrzeja Strumiłłę, którzy piszą w liście intencyjnym o tym, iż są „powodowani obowiązkiem wobec przodków”. Prezentuje ona dorobek powstałego przed wiekami na ogromnym terytorium Europy Wschodniej państwa: Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Stało się ono miejscem pionierskiej próby współlistnienia narodów, kultur i religii na zasadzie równości i tolerancji.

Do współpracy zaproszenie zostali wybitni uczeni, historycy, pisarze i artyści z Polski, Litwy i Białorusi zainteresowani w swej pracy naukowej i artystycznej fenomenem Wielkiego Księstwa Litewskiego. Istotne było wypracowa-

nie koncepcji oraz zawartości merytorycznej księgi. W tym celu odbyły się dwie sesje robocze nad koncepcją merytoryczną i artystyczną Księgi: w maju 2006 roku w Sejnach oraz w sierpniu 2006 roku w Szetejniach na Litwie, w miejscu urodzenia Czesława Miłosza. Zaowocowały one stworzeniem zakresu tematycznego przyszłej publikacji, na którą złożą się niepublikowane dotychczas eseje autorstwa biorących udział w debacie oraz bogaty materiał ilustracyjny. Kształt merytoryczny księgi, jak ustalono, podporządkowany zostanie tezie o prekursorskiej roli Wielkiego Księstwa Litewskiego dla tradycji zjednoczeniowych i uniwersalistycznych Europy.

Wśród autorów Księgi są: prof. Egidijus Aleksandravicius – Uniwersytet Witolda Wielkiego w Kownie, prof. Alfredas Bumblauskas – Uniwersytet Wileński, dr Rustis Kamuntavicius – Uniwersytet Witolda Wielkiego w Kownie, dr Bronius Makauskas – Instytut Studiów Orientalnych Europy Środkowowschodniej, dr Andrzej Pukszo – Uniwersytet Witolda Wielkiego w Kownie, prof. Tomas Venclova – Uniwersytet Yale, USA, Sokrat Janowicz – pisarz, dr Oleg Łatyszonek – Uniwersytet w Białymstoku, Krzysztof Czyżewski – Fundacja Pogranicze, prof. Aleksander Fiut – Uniwersytet Jagielloński, prof. Henryk Wisner – Polska Akademia Nauk, prof. Jerzy Kłoczowski – Instytut Europy Środkowowschodniej, prof. Julisz Bardach – Uniwersytet Warszawski, prof. Władimir Arlou – Uniwersytet w Mińsku, prof. Henac Sachanowicz – Uniwersytet w Mińsku. Autorem koncepcji graficznej i opracowania edytorskiego jest prof. Andrzej Strumiłło. Celem publikacji Księgi jest wszechstronna i nowoczesna prezentacja historycznego fenomenu Wielkiego Księstwa Litewskiego, a na jego przykładzie bogatego dziedzictwa wielokulturowości jagiellońskiej Rzeczypospolitej.

W 2008 roku trwały intensywne prace przygotowawcze publikacji do druku. Tłumaczenie i redakcja dwudziestu esejów na cztery języki (białoruski, litewski, polski i angielski). Pracowano nad koncepcją edytorską Księgi oraz kwerendą materiałów ikonograficznych w muzeach w Polsce, na Litwie i na Białorusi. Efektem tych prac jest monumentalna 540 stronicowa publikacja, bogato ilustrowana, w skórzanej oprawie.

Publikację wsparło Narodowe Centrum Kultury finansując druk w ramach projektu: „Obchody Europejskiego Roku Dialogu Międzykulturowego”.

DZIAŁANIA LOKALNE

Trakt Krasnogrudzki i spektakl teatralny *Dolina Issy*

Program „Trakt Krasnogrudzki” realizowany jest od 2004 roku, kiedy Pogranicze stało się gospodarzem dworu i parku w Krasnogrudzie. Uczestniczy w nim młodzież pogranicza polsko-litewskiego, mieszkańcy okolicznych miejscowości oraz licznie odwiedzający to miejsce turyści.

W ostatnich latach dzięki młodzieży z Teatru Sejneńskiego w letnie miesiące dwór krasnogrudzki wraz z parkiem ożywał. Młodzi spędzali tu wakacyjny czas, stając się prawdziwymi gospodarzami miejsca. Zaczęli od odzyskiwania utraconej pamięci. Wśród najstarszych mieszkańców sąsiednich wiosek szukali śladów przeszłości

krasnogrudzkiego dworu, jego przedwojennych mieszkańców. W samym dworze przygotowali wystawy poświęcone historii rodziny Czesława Miłosza, właścicieli majątku krasnogrudzkiego, jego pobytom w czasach młodości i powrotom do tego miejsca po pięćdziesięciu latach.

Wystawy odwiedzali licznie mieszkańcy regionu i turyści, dla których młodzi byli przewodnikami – opowiadaczami o historii miejsca, jego dawnych mieszkańcach, o kontekstach kulturowych i tradycjach jagiellońskich regionu.

Działy tu też pracownie artystyczne, muzyczne, plastyczne, teatralne, reportaży dziennikarskiego, architektonicznego kształtowania przestrzeni i ekologiczne. Na ganku krasnogrudzkiego dworu odbywały się gościny z koncertami, wieczorami poetyckimi, spotkaniami autorskimi i wykładami. Krasnogroda zaczęła tętnić życiem, stała się punktem na mapie kulturalno-turystycznej regionu. Młodzi z Teatru Sejneńskiego stworzyli w formie plenerowego przedstawienia teatralnego opowieść krasnogrudzką, wyreżyserowaną przez Małgorzatę Sporek-Czyżewską i Wojciecha Szroedera. *Dolina Issy – opowieść w obrazach, po zmroku, w przestrzeniach parku krasnogrudzkiego* – tak brzmi jej pełny tytuł. Wywiedziona została z książki Czesława Miłosza, w której przywołuje on obrazy z dzieciństwa, kreśli portrety zapamiętanych ludzi. W spektaklu brzmi poezja Miłosza od pierwszych wierszy powstałych tu, w Krasnogrodzie, po dojrzałą poezję ze wszystkich okresów życia, brzmią też pieśni i modlitwy pogranicza.

Na spektakl późnymi wieczorami docierała publiczność – z Sejn i okolic, z Polski, Litwy i ze świata – nie zrażały jej ciemność i trudy wędrówki po nocnym parku pośród chaszczy. Prowadzeni światłem oliwnej lampki widzowie docierali do miejsc, gdzie wyłaniały się obrazy teatralnej opowieści. Spektakl pokazywany był dwa razy w tygodniu w lipcu i w sierpniu.

Ważnym przedsięwzięciem była także ekranizacja spektaklu *Dolina Issy*. W ciągu ośmiu lipcowych nocy zrealizowano cały materiał zdjęciowy, montaż filmu ukończony został jesienią 2008 roku. Powstał pełnometrażowy film, który będzie prezentowany publiczności odwiedzającej w przyszłości Krasnogrodę.

Spotkanie „Pamiętanie Miłosza”

W czwartą rocznicę śmierci poety, 14 sierpnia 2008 roku, odbyło się spotkanie poświęcone pamiętaniu jego osoby i dzieła, w miejscu dla niego istotnym od czasów młodości – w Krasnogrudzie, dwór należący niegdyś do rodziny jego matki Weroniki z Kunatów, odwiedzany przez niego często w latach międzywojennych, Szetejnie koło Kiejdan gdzie się urodził, i Wilno, gdzie pobierał nauki pozostaną ważnymi punktami odniesienia na mapie jego duchowych inicjacji. Podobnie dobrosąsiedzkie stosunki Polski i Litwy pozostaną misją, której przez całe swoje życie starał się służyć.

Już po raz kolejny spotkanie na ganku w Krasnogrudzie zgromadziło szeroką publiczność z okolic, z Polski i Litwy, a także ze świata. Wśród gości, którzy dzielili się wspomnieniami o poecie i jego wierszami byli: Irena Jun – aktorka, Barbara Toruńczyk – redaktor naczelny „Zeszytów Literackich”, Piotr Dapkiewicz z Żegar, którego rodzice pozostawali w przyjaźni z rodzicami Czesława Miłosza, Anatol Roitman – tłumacz Miłosza na język rosyjski, Andrzej Franaszek – redaktor „Tygodnika Powszechnego” i biograf Miłosza, Jerzy Illg – redaktor

naczelnicy wydawnictwa Znak, Andrzej Strumiłło – artysta z Maćkowej Rudy, którego odwiedzał Miłosz w trakcie swych pobytów na Suwalszczyźnie.

Spotkanie rozpoczęło się w kościółku w Żegarach (fundatorami którego była również rodzina Kunatów) wspólną polsko-litewską mszą. W dworze prezentowana była wystawa poświęcona związkowi Czesława Miłosza z Krasnogrudą oraz pamiętaniu dworu przez mieszkańców okolicznych wiosek. Wieczór zakończył się prezentacją spektaklu plenerowego *Dolina Issy* w przestrzeniach parku krasnogrudzkiego.

Lektorium Sejneńskie

Lektorium Sejneńskie jest projektem edukacyjnym, w którym biorą udział dwie grupy młodzieży. Młodzież akademicka, studenci uniwersytetów w Warszawie, Krakowie i Białymstoku, wywodzący się z Sejna, wcześniej zaangażowani w działania Pogranicza. Druga grupa to uczniowie liceum sejneńskiego. Starsi podjęli inicjatywę pomocy w złagodzeniu progów, jakie mają do przekroczenia ich młodszy koledzy udający się na studia do dużych ośrodków akademickich.

Jest to program z zakresu wyrównywania szans. Starsi, którzy doświadczyli braków w swych umiejętnościach w momencie rozpoczęcia studiów, starają się by ich młodszy koledzy z tego samego małego miasteczka byli przygotowani na wyzwania, jakie stawia przed nimi studiowanie. Istotnym więc jest wypracowanie praktycznych umiejętności, tj. publicznej wypowiedzi, formułowania myśli na piśmie, sporządzania notatek i sztuki dyskusowania, a także umiejętności autoprezentacji.

Celem programu jest również przygotowanie do samodzielnego zdobywania wiedzy i twórczego działania. Chodzi o odnajdywanie nowych obszarów zainteresowań i ich zgłębianie poprzez studiowanie, dyskusje, spotkania z Mistrzami tematu i podróże. Starsi, studenci wydziałów humanistycznych: kulturoznawstwa, historii, socjologii, architektury, religioznawstwa, polonistyki i muzykologii, są tutorami młodych w studiowaniu poszczególnych tematów.

W programie bierze udział 30 osobowa grupa młodzieży. Wiosną 2008 roku była czasem pozyskiwania wśród uczniów liceum uczestników lektorium – wizyty w szkole, rozmowy i rozpisanie ankiety. Grupa studencka pracowała nad systemem pracy lektorium. Od jesieni rozpoczęły się comiesięczne, kilkudniowe spotkania plenarne. Lektorium Sejneńskie w pełni rozpoczęło swoją działalność.

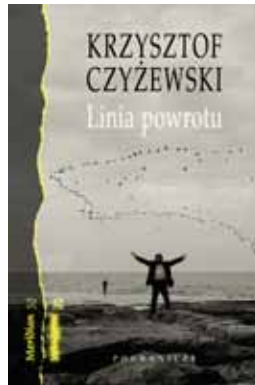

WYDAWNICTWO

Wydawnictwo Pogranicze w roku 2008 kontynuowało dotychczasową linię programową, skoncentrowaną na tłumaczeniu i upowszechnianiu literatury Europy Środkowo-wschodniej, historii jej wielokulturowych regionów oraz promowaniu autorów zajmujących się tą problematyką.

Największym przedsięwzięciem, również edytorskim w tym roku była monumentalna **Księga Wielkiego Księstwa Litewskiego**, ale o niej piszemy w innym miejscu raportu.

W ramach renomowanej serii „Meridian” ukazał się już 50 tom, autorstwa jej redaktora **Krzysztofa Czyżewskiego pt. Linia powrotu. Zapiski z pogranicza**. Ten zbiór esejów oraz opowieści fotograficznych uznany został za książkę miesiąca, przez pismo „Nowe Książki”, miał wiele recenzji, audycji radiowych i spotkań autorskich w całej Polsce. Podjęto także jego przekłady na inne języki, m. in. serbski, rumuński i niemiecki. Przemysław Czapliński w „Tygodniku Powszechnym” pisał: „Czyżewski to żywa instytucja, kipieli pomysłów, apostoł środkowoeuropejskiej wieży Babel. Jego działalność jest żywym zaprzeczeniem przekonania, że wejście do Europy Zjednoczonej zakończyło biogra-

fię Europy Środkowej. Kiedy Czyżewski mówi „Europa Środkowa”, ma na myśli odkopywanie kulturowego dziedzictwa regionu – a w tym dziedzictwie zawsze tkwią ślady wielu kultur – i włączanie ich w dzisiejsze współzycie: «Akcja Środkowoeuropejska to kreacja,

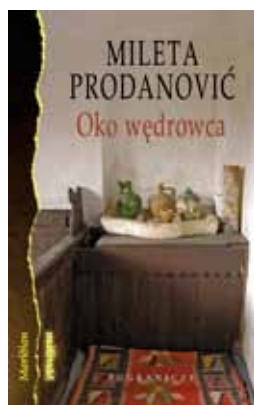

a nie restauracja, to nie sojusze państw i strategie urzędów, lecz codzienna współpraca pomiędzy obywatelami, miastami i regionami». W idei tej łączy się koncepcja pracy organizacyjnej ze współczesną etnografią, jakby duch pojednał Świętochowskiego i Vincenza».

W serii „Meridian” ukazały się ponadto:

Balla, *Niepokój* – opowiadania „głównego alchemika” współczesnej prozy słowackiej, a w Polsce prawie jeszcze nie znanego, uznawanego za jednego z ciekawszych młodych pisarzy Europy Środkowej. Terenem obserwacji pisarskich są dla Balli przede wszystkim rodzinne Nowe Zamki i okolice. To niezbyt bogate i niezbyt urodziwe powiatowe miasto w południowo-zachodniej Słowacji, z dużą mniejszością węgierską i sporą liczbą Cyganów, jest dla Balli tym, czym dla Schulza, Chagalla, Joyce’a i Kafki był Drohobycz, Witebsk, Dublin i Praga – labiryntem, mikro i makrokosmosem.

Mileta Prodanović, *Oko wędrowca* – pełen erudycji tom esejów pisarza i artysty z Belgradu, wcześniej publikowanego w „Kraśnohradzie” i uczestniczącego w innych projektach Pogranicza. Tym, co łączy eseje zebrane w książce, jest pojęcie granicy jako miejsca przeplatania się i współlistnienia kultur, a nie jako tego, co dzieli. Przy okazji autor przypomina nam dzieje ludzkości od najdawniejszych czasów, a niekiedy odnajdujemy w książce aluzje do tego, co działo się w byłej Jugosławii w ostatniej dekadzie XX wieku.

Josef Škvorecký, *Przypadki inżyniera ludzkich dusz* – słynna, monumentalna powieść największego, obok Milana Kundery, żyjącego pisarza czeskiego. Osią tej napisanej z ironicznym dystansem i autoironią opowieści o Czechach drugiej połowy XX w., są wykłady z literatury angloamerykańskiej prowadzone na kanadyjskim uniwersytecie przez czeskiego emigranta, prof. Daniela Smirzickiego. Na ten konstrukcyjny szkielet nanizane są komiczne anegdoty i dramatyczne historie, wspomnienia pierwszych miłości i pierwszych spotkań ze śmiercią, żart i groza. Wszystko to w drobnych

epizodach połączonych metodą montażu filmowego tworzy kolaż literacki, panoramę ludzkich losów i wspaniałą galerię postaci – „absurdalny teatr świata”.

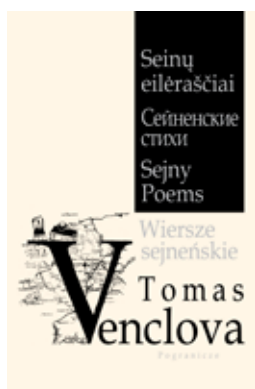
Wydawnictwo zainaugurowało zupełnie nową serię książek poetyckich zatytułowaną „Inicjał”. Składają się na nią po raz pierwszy publikowane [w Polsce], lub po raz pierwszy tłumaczone na język polski tomy wierszy autorów duchowo i losowo związanych z etosem i rzeczywistością pogranicza. Seria jest niezwykle starannie zaprojektowana edytorsko – każdy nakład posiada limitowaną serię egzemplarzy numerowanych, które zawierają oryginalną grafikę autorstwa Wiesława Szumińskiego, przedstawiającą inicjał autora wierszy. W 2008 roku ukazały się trzy książki w serii „Inicjał”:

Zbigniew Machej, *Zima w małym mieście na granicy* – nowy tom poezji autora związanego z Cieszynem i regionem pogranicza polsko-czeskiego. Jerzy Pilch w „Dzienniku” pisał o książce: „Ciężka ta cieszyńska zima musiała być życiowo - pisarsko okazała się błogosławiona. O zimo owa! Powinien za najwybitniejszym swym kolegą zawołać poeta i udawszy się do cieszyńskich świątyn progu, za cieszyńsko-męczeńską zimę podziękować Bogu.”

Kazimierz Brakoniecki, *Glosolalia* – bardzo osobisty, a zarazem głęboko osadzony w przestrzeni pogranicza polsko-niemiecko-żydowskiego tom poezji. Autor mieszka w Olsztynie, jest współtwórcą Wspólnoty Kulturowej „Borussia” i animatorem wielu przedsięwzięć kulturowych, w tym głośnej „Atlantydy Północy”.

Tomas Venclova, *Wiersze sejneńskie* – bardzo szczególny tom wierszy napisanych przez Człowieka Pogranicza roku 2001 w Sejnach, podczas pobytów w gościnie Pogranicza. Książka przygotowana przez znakomitych tłumaczy (w tym Stanisława Barańczaka) w czterech językach: litewskim, polskim, rosyjskim i angielskim. W przedmowie do niej autor pisze: „czy rubież - czasami między państwami, czasami między epokami, a czasami między życiem i śmiercią stanowi stały temat wszystkich tych wierszy”.

PARTNERTSTWO

Festiwal Wielogłosowa Pieśń Pogranicza - prezentacja w Nowym Jorku

Festiwal „Wielogłosowa Pieśń Pogranicza” organizowany był w partnerstwie z Instytutem Kultury Polskiej w Nowym Jorku oraz teatrem La MaMa E.T.C., Bowery Poetry Club, Millennium Film Workshop, Inc., i Transregional Center for Democratic Studies na uczelni New School for Social Research.

Od 9 do 20 kwietnia, w ramach festiwalu „Wielogłosowa Pieśń Pogranicza” zaprezentowano: amerykańską premierę spektaklu *Kroniki sejneńskie* w teatrze La MaMa E.T.C. (10-13 i 17-20 kwietnia), wieczór literacki *Café Europa* w Bowery Poetry Club (14 kwietnia), filmy dokumentalne o Pograniczu i „ludziach pogranicza” ze zbiorów Centrum Dokumentacji Kultur Pogranicza w kinie Millennium Film Workshop, Inc. (9, 16 i 17 kwietnia), warsztaty oraz spotkanie z założycielem i prezesem Pogranicza, Krzysztofem Czyżewskim na uczelni New School for Social Research (16 kwietnia).

„Wszystkie wydarzenia zaplanowaliśmy na Lower East Side – podkreśliła dyrektor Instytutu Kultury Polskiej, Monika Fabijańska – jako hołd dla wielokulturowego dziedzictwa historycznej dzielnicy Nowego Jorku, która w początku XX wieku stała się domem dla emigrantów ze Wschodniej Europy, w tym

Litwinów, Polaków, Żydów, Rosjan, Białorusinów, Cyganów i Niemców”. Celem festiwalu „Wielogłosowa Pieśń Pogranicza” była prezentacja idei i praktyk Pogranicza, która przywracając pamięć o historii, genius loci i ludziach Kresów Wschodnich, wykorzystuje lokalne doświadczenia i pionierską metodę pracy społecznej w miejscach burzliwego ścierania się grup etnicznych i kultur na całym świecie – od Bośni przez Kaukaz po Indonezję. Złożona tożsamość, wygnanie, emigracja i rola sztuki w pracy z wielokulturową społecznością były tematami łączącymi wydarzenia festiwalu. „Pogranicza zawsze będą obszarami walki, konfliktu czy napięcia. Trzeba ciężko się zmagać, by uczynić tę walkę zaczynem czegoś dobrego” (Krzysztof Czyżewski, *The New York Times*).

Warsztat Pogranicza w Eugene Lang College for Liberal Arts w New School for Social Research z szefem Pogranicza Krzysztofem Czyżewskim prowadzili prof. socjologii Elżbieta Matynia, dyrektor Transregional Center for Democratic Studies w New School for Social Research, oraz Jeffrey C. Goldfarb, prof. socjologii New School for Social Research.

Działalność Pogranicza w różnych regionach świata w sferze idei nawiązującej do myśli Czesława Miłosza, posłużyła jako punkt wyjścia do rozmowy o możliwościach, jakie oferują praca twórcza „ludzi pogranicza”, mających doświadczenie życia na skrzyżowaniu kultur i religii, oraz „dobra pamięć” – platforma pozwalająca na naprawę relacji sąsiedzkich i kreowanie nowych przestrzeni komunikacji w coraz bardziej podzielonym świecie.

Krzysztof Czyżewski i Bożena Szroeder, reżyser spektaklu *Kroniki sejneńskie*, poprowadzili także warsztaty dla studentów wydziału teatru Eugene Lang College for Liberal Arts New School.

Wieczór literacki *Cafe Europa* wokół tematu „ludzi pogranicza” w Bowery Poetry Club z udziałem: Vyta Bakaitisa, Carmen Firan, Anny Frajlich, Evy Hoffman, Wasyla Machno, Michaela Alperta poprowadził Krzysztof Czyżewski. Spotkanie z grupą poetów i pisarzy pochodzących z Europy Środkowej i Wschodniej, dziś Nowojorkczyków – Rumunów, Polaków, Ukraińców, Litwinów, Żydów – w kultowym Bowery Poetry Club poświęcone było refleksji nad tym, co znaczy być człowiekiem pogranicza w dzisiejszym świecie. Utwory czytane po angielsku i w językach ojczystych przeplatane były osobistymi opowieściami i pieśniami oraz dyskusją w atmosferze europejskiej kawiarni literackiej. Spotkaniu towarzyszyło wspomnienie legendarnego poety Lower East Side, Morrisa Rosenfelda, tworzącego w jidysz i pochodzącego z okolic Sejn.

W kinie Millenium Film Workshop Inc. zaprezentowane zostały filmy dokumentalne z kolekcji Centrum Dokumentacji Kultur Pogranicza w Sejnach o narodach i grupach etnicznych Europy Środkowowschodniej. Przedstawiono też

filmy zrealizowane w studio filmowym Pogranicza dokumentujące projekty i metody pracy Pogranicza (*Losy Posłuchane, Tratwa Muzykantów*).

W teatrze La MaMa E.T.C. zaprezentowano amerykańską premierę spektaklu *Kroniki sejneńskie* w reżyserii Bożeny Szroeder. Spektakl jest częścią szerszego programu artystyczno-edukacyjnego, realizowanego od wielu lat, w którym biorą udział kolejne grupy uczniów sejneńskich szkół, dedykowanego przywróceniu pamięci o dawnych mieszkańcach Sejna, o wielokulturowych jego tradycjach. Pamiętane przez najstarszych mieszkańców dzieje Sejna, przekazane młodym, opowiadane są przez nich m.in. w formie spektaklu teatralnego.

Spektaklowi towarzyszyła wystawa zdjęć w foyer Annexu teatru La MaMa przygotowana przez fotografa Stanisława Wosia (wykładowcę Warszawskiej Szkoły Fotografii), ukazująca stare i współczesne Sejny.

Prezentacje Pogranicza cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród publiczności nowojorskiej. Ukazało się wiele znakomitych recenzji spektaklu teatralnego i innych wydarzeń prezentowanych w ramach festiwalu, między innymi: w *New York Times*, *The Actor's Rescue*, *Rootles Cosmopolitan blog*, *Przegląd Polski*, *Kurier Plus* i *Brooklyn Rail*.

Europejska Sieć Centrów Literatury – HALMA

W 2008 roku Fundacja Pogranicza brała udział w działalności **Europejskiej Sieci Centrów Literatury HALMA**, której jest jednym z inicjatorów. Sieć została utworzona wspólnie z Literarisches Colloquium w Berlinie przy wsparciu Fundacji Boscha. Celem tego projektu jest stworzenie wspólnej europejskiej przestrzeni

kulturowej odwołującej się do uniwersalistycznych tradycji Europy. Dokonuje się to poprzez współpracę ośrodków kulturalnych związanych z mistrzami słowa i prowadzącymi działalność w dziedzinie literatury, jak również stypendia, podróże i programy rezydencyjne dla pisarzy, tłumaczy i redaktorów, wreszcie – poprzez inicjowanie wspólnych programów obejmujących m.in. spotkania autorskie, publikacje, strony internetowe i nagrody literackie. W przyszłości jednym z ośrodków programu rezydencyjnego będzie również Międzynarodowe Centrum Dialogu w Krasnogrudzie.

W 2008 roku Pogranicza wzięło udział w następujących spotkaniach Halmy: 2 – 6 kwietnia spotkanie w Serbii, 30 listopada – 3 grudnia w Berlinie odbyło się spotkanie przedstawicieli 27 członków Europejskiej Sieci Centrów Literatury. O pięć nowych miejsc poszerzona została lista uczestników sieci. Przyznane zostały granty Halmy dla tłumaczy. Odbył się panel dyskusyjny, w którym wzięli udział: Krzysztof Czyżewski, Ilma Rakusa (pisarka i tłumaczka z Zurychu) i Max Maldacker (Federal Foreign Office). Tematem była rola literatury w zjednoczonej Europie.

DZIAŁALNOŚĆ PUBLICZNA

Wykłady i konferencje

29-30 maja

Krzysztof Czyżewski wziął udział w konferencji **ARCADE - Dziedzictwo kulturowe, a rozwój lokalny: historia, tożsamość, tradycja**, gdzie wystąpił z wykładem pt.: „Wyobraźnia, pamięć zbiorowa krainy budowniczych mostów”.

Projekt jest realizowany dzięki środkom Komisji Europejskiej (EuropeAid Cooperation Office). Głównym jego celem jest wzrost świadomości znaczenia kultury dla zrównoważonego rozwoju u kluczowych aktorów życia publicznego: samorządów lokalnych, organizacji pozarządowych, fundacji, organizacji międzynarodowych. Dla uwypuklenia roli kultury w strategiach rozwoju projekt ma służyć popularyzacji wiedzy na temat kulturowej różnorodności. Projekt ARCADE ma tworzyć podstawy dla kolejnych projektów służących zrównoważonemu rozwojowi.

Konferencja służy wymianie doświadczeń różnych podmiotów: władz lokalnych, fundacji, ośrodków badawczych, organizacji pozarządowych w zakresie działalności kulturalnej. Głównym celem jest próba udzielenia możliwie najpełniejszej i wyczerpującej odpowiedzi na pytanie: jak wykorzystać lokalne dziedzictwo i tożsamość kulturową do inspirowania szybszego rozwoju lokalnego i regionalnego.

30 maja - 1 czerwca

W międzynarodowej konferencji **TRANSKULTURA: sztuka a płynna rzeczywistość XXI wieku** w Krakowie wziął udział Krzysztof Czyżewski, z wykładem **Dialog - nowy paradygmat kultury**.

2 czerwca

Konferencja **Edukacja międzykulturowa w projektach programów edukacyjnych UE - „Uczenie się przez całe życie” i „Młodzież w działaniu”** - Pałac Kultury i Nauki w Warszawie. Krzysztof Czyżewski wziął udział w dyskusji oraz poprowadził wykład **Wprowadzenie do tematyki międzykulturowości**.

5-7 czerwca

Krzysztof Czyżewski wziął udział w Międzynarodowej konferencji **„Coexistence” - „Współistnienie”** w Warszawie.

13 września

Krzysztof Czyżewski wziął udział w **Kongresie Alumni 2008** w Warszawie, organizowanym przez Stowarzyszenie Alumni AIESEC Polska.

Gośćmi specjalnymi Kongresu byli: **Krystyna Żytecka z Fundacji Pomoc Kobietom i Dzieciom, Jacek Bożek z Klubu Gaja, Krzysztof Czyżewski z Fundacji Pogranicza, Przemysław Radwan Röhrenschef ze Szkoły Liderów**. Dyskusję otworzył **Stanisław Kluza, przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego**.

24-25 września

Podczas konferencji **„Dylematy edukacyjne w społeczeństwach zróżnicowanych kulturowo”** Krzysztof Czyżewski wystąpił z odczytem **„Kultura dialogu - Ars Nova XXI wieku”**.

26 września

Krzysztof Czyżewski wziął udział w debacie **„Społeczeństwo obywatelskie w Polsce i Europie”** podczas konferencji **„Punkt dla Polski”** w Warszawie.

11 października

IV Krakowskie Dni Literatury - debata pt.: **„Literatura i miasto”**, w której uczestniczył Krzysztof Czyżewski.

22-26 października

Kosmopolis 08: International Literature Fest w Barcelonie połączone ze spotkaniem **Café Europa**. **KOSMOPOLIS 08** było poświęcone syntezie najbardziej zapalnych problemów świata, pokazując je w zmieniającej się literaturze. Tegoroczny festiwal skupiał się na aktywności ze strony ludzi kreacji i kultury w otaczającym nas świecie. Zaangażowanie pisarzy w nowy polityczny, społeczny i ekologiczny stan rzeczy jest tematem wokół którego obracało się wydarzenie, biorące pod uwagę także mutacje zachodzące obecnie w świecie kultury i spowodowane aktywnością nowych mediów. W spotkaniu wziął udział Krzysztof Czyżewski, inicjator i prowadzący projekty **Café Europa**.

28-31 października

Konferencja **Interacció 2008 - Polityka dialogu międzykulturowego na szczeblu lokalnym**- Barcelona. W debacie plenarnej, prowadzonej przez najlepszych dziennikarzy katalońskich, uczestniczyli Krzysztof Czyżewski i Dragan Klaić (Amsterdam).

2-5 listopada

Bożena Szroeder, reżyser spektaklu *Kroniki sejneńskie*, wzięła udział w **Międzynarodowej Konferencji „Edukacyjna spuścizna Janusza Korczaka jako klucz do rozwiązywania konfliktów”** w Izraelu, gdzie wygłosiła wykład pt.: **„Archeologia pamięci w projektach edukacji wielokulturowej Ośrodka Pogranicze”**. odbyła się w zachodniej Galilei i organizowana była przez Muzeum Bojowników Getta, Międzynarodowe Towarzystwo Korczakowskie, Izraelski Ministerstwo Oświaty oraz Instytut Polski w Tel Awiwie.

26-27 listopada

Udział Krzysztofa Czyżewskiego w seminarium **Europa dialogu: Romowie** w Warszawie.

Seminarium na temat Romów zostało zorganizowane przez Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej wspólnie z Rumuńskim Instytutem Kultury w ramach obchodów Europejskiego Roku Dialogu Międzykulturowego. Celem inicjatywy jest wspieranie budowy spójnego i otwartego społeczeństwa, w którym różne tożsamości etniczne, religijne i narodowe współistnieją ze sobą zarówno na poziomie całej wspólnoty europejskiej, jak i w obrębie poszczególnych państw członkowskich.

Nagrody

15 marca – podczas dorocznej Gali wręczenia nagród „Podlaska Marka Roku”, Krzysztof Czyżewski został mianowany **Honorowym Ambasadorem Województwa Podlaskiego**.

Podlasie ma swoje europejskie marki. Pragnę zwrócić uwagę na tych, których często się nie wymienia podczas takich uroczystości, którzy często pozostają bezimienni – to animatorzy kultury, społecznicy, którzy wykonują fantastyczną pracę w naszym regionie – myślę tu o nauczycielach sejneńskich, którzy zrealizowali własnymi siłami wspaniały program o edukacji międzykulturowej, który można pokazać w każdym miejscu dzisiejszej Europy – Marszałek Województwa Podlaskiego Jarosław Dworzański.

24 października – siedzibie Klubu Inteligencji Katolickiej w Warszawie odbyła się uroczystość wręczenia nagrody „PONTIFICI” – **Budowniczemu Mostów** dyrektorowi Ośrodka „Pogranicza”, Krzysztofowi Czyżewskiemu. Nagroda została przyznana „za zasługi w szerzeniu wartości dobra wspólnego, dialogu i poświęcenia na rzecz bliźnich”.

7 listopada – podczas uroczystości w Zamku Królewskim w Warszawie Krzysztof Czyżewski wraz z Ośrodkiem „Pogranicza” odebrali **Nagrodę „Rzeczpospolitej” im. Jerzego Giedroycia**. W uroczystości wzięli udział m.in. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Bogdan Zdrojewski oraz prezes Polskiej Akademii Nauk Michał Kleiber. Minister Ewa Juńczyk-Ziomecka odczytała list prezydenta Lecha Kaczyńskiego, w którym wyraził on uznanie dla Czyżewskiego za „połączenie pasji twórcy z talentem organizacyjnym”. „Pogranicza kultur okazuje się szansą na wzbogacenie własnej tożsamości” – napisał prezydent. Natomiast laudację na cześć laureata wygłosił Zbigniew Gluza, redaktor naczelny „Karty” i laureat wcześniejszej edycji nagrody. Pogranicza i Krzysztof Czyżewski są ósmym laureatem nagrody „Rzeczpospolitej”, przyznawanej za zasługi dla polskiej racji stanu, troskę o sprawy publiczne oraz umacnianie dobrych stosunków Polski z innymi krajami Europy Środkowej i Wschodniej.

11 listopada – podczas Jubileuszowej Gali X edycji konkursu Pro Publico Bono Fundacja Pogranicze otrzymała **Nagrode Honorową Pro Publico Bono**. W uzasadnieniu czytamy: *za stworzenie profesjonalnej instytucji kulturotwórczej kształtującej nowoczesne wzorce zarządzania kulturą oraz promującej metody dyplomacji społecznej w odniesieniu do obszarów „pogranicza kultur”*.

20 listopada – Honorowy Medal Europejski dla Krzysztofa Czyżewskiego. Honorowe Medale Europejskie to wyróżnienia przyznawane wspólnie przez Urząd Komitetu Integracji Europejskiej (UKIE), Business Centre Club (BCC) i Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny. Odznaczenia przyznawane są za *„promowanie tradycji wielokulturowości oraz idei Unii Europejskiej”*. Jak powiedziała dyrektor Departamentu Analiz i Strategii w UKIE, Małgorzata Kałużyńska – *„Uchonorowano osoby pielęgnujące i rozwijające tradycje wielokulturowości oraz tolerancji w Polsce”*. *„Nagrodzeni twórcy filmowi i teatralni nie tylko podejmują w swojej twórczości temat przenikania się kultur i obyczajów, ale rozstawiają polską sztukę i naukę za granicą. Słowa uznania należą się także tym animatorom kultury, którzy promują ambitne kino europejskie w Polsce”* – powiedziała Kałużyńska.

Przewodniczący Rady Głównej BCC Maciej Grelowski dodał, że doceniono również ludzi, którzy *„promują idee europejskie w Polsce oraz w rzetelny i kompetentny sposób mówią o konsekwencjach przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, wspominając o dobrych, a także o słabszych stronach integracji”*.

INFORMACJA DODATKOWA DO BILANSU ZA 2008 r.

Fundacja nie prowadzi działalności gospodarczej. W tym stanie ewidencja prowadzona jest na podstawie wytycznych zawartych w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 15 listopada 2001 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek nie prowadzących działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 137 z 2001 r., poz. 1539)

I Stosowane metody wyceny aktywów i pasywów

Strukturalnie majątek Fundacji ukształtował się: trwałe 62,2%, a obrotowy 37,8 % wartości bilansowej. Wykazane w bilansie środki trwałe uwzględniają dotychczasowe ich umorzenie.

Środki te amortyzowane są według metody liniowej przy zastosowaniu stawek zawartych w ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. (z późniejszymi zmianami) o podatku dochodowym od osób prawnych. Metoda ta jest stosowana od początku istnienia Fundacji.

Środki pieniężne obejmują zarówno krajowe jak i zagraniczne, a wykazane należności są bezsporne.

Na pasywa składa się fundusz statutowy i zobowiązania krótkoterminowe. Część funduszu statutowego przeznaczona będzie na finansowanie działalności statutowej, a część stanowi równowartość nie umorzonych środków trwałych. Zobowiązania to rozrachunki z dostawcami i publiczno-prawne.

II Struktura zrealizowanych przychodów

W ciągu 2008 r. przychody wyniosły ogółem	932,435,16 zł
Na wartość tę złożyły się:	
1. Dotacje łącznie	767.049,69 zł
w tym:	
- krajowe	515.476,40 zł
- zagraniczne	251.573,29 zł
2. Sprzedaż wydawnictw - książek	152.020,97 zł
3. Pozostałe przychody - ogółem	13.364,50 zł

w tym:

- przychody finansowe (odsetki bankowe, różnice kursowe)	13.294,69 zł
- pozostałe	69,81 zł.

Statut nie przewiduje dodatkowych przychodów zwiększających fundusz finansujący działalność statutową.

III Struktura kosztów stanowiących świadczenia pieniężne i niepieniężne

Ogólne wydatki (koszty), które poniosła Fundacja w 2008 r.

ukszałtowały się w wysokości 1.339.070,52 zł

Na wartość tę składają się:

1. wydatki na cele statutowe w kwocie 760.485,70 zł

które dotyczą głównie następujących realizowanych programów:

- forum Pogranicza	115.157,53 zł w tym
a/ forum kultury	4.957,48 zł
b/ nowa agora	78.325,23 zł
c/ księga wielkiego księstwa litewskiego	31.874,82 zł
- programy edukacyjne	159.849,44 zł
- program wydawniczy	252.995,11 zł
- biblioteka redakcyjna	2.242,29 zł
- promocja i rozwój	47.954,67 zł
- gra szklanych paciorków	178.313,46 zł
- lektorium sejneńskie	3.973,20 zł

2. koszty administracyjne razem 558.236,16 zł

w tym:

- zużycie materiałów, energii	37.840,02 zł
- usługi telekomunikacyjne i pocztowe	68.058,43 zł
- usługi pozostałe	34.377,90 zł
- czynsze i dzierżawy	137.246,64 zł w tym
a/ dzierżawa obiektu Krasnogruda	99.116,13 zł
b/ czynsze biuro Suwałki, Sejny	38.130,51 zł
- wynagrodzenia z narzutami	248.567,58 zł
- podróże służbowe	12.600,64 zł
- pozostałe koszty	19.544,95 zł

3. Koszty finansowe razem 20.348,66 zł,

- koszty finansowe (głównie różnice kursowe, odsetki bankowe)	20.294,66 zł
- pozostałe koszty finansowe	54,00 zł

IV Źródła zwiększania i sposoby wykorzystywania funduszu na finansowanie działalności statutowej.

Fundusz finansowania działalności statutowej na początku 2008 roku, wynosił: 1.511.716,53 zł, a na 31 grudnia 2008 roku 1.066.045,60 zł., na zmianę tę wpłynęły:

- nadwyżka kosztów nad przychodami 406.635,36 zł
- odpisy umorzeniowe (amortyzacja środków trwałych) 39.035,57 zł

Fundacja nie udzieliła osobom trzecim żadnych gwarancji, poręczeń lub zobowiązań związanych z prowadzoną działalnością statutową.

V. Tendencje zmian w przychodach i kosztach oraz składnikach majątkowych i źródłach ich finansowania.

Zakres i wysokość wydatków uzależniona jest od terminów wpływów dotacji i zakończenia zadań, na które zostały one przyznane. Terminy tych rozliczeń nie pokrywają się z okresami kalendarzowymi (latami).

I tak:

1) 2007 r. przychody były mniejsze od kosztów o 580.488,65.zł

W tym stanie rzeczy kwota ta zmniejszyła fundusz działalności statutowej.

2) 2008 r. Sytuacja w stosunku do 2007 r. jest podobna, przychody są mniejsze od kosztów o 406,635,36 zł.

Kwota ta wpłynęła na zmniejszenie środków pieniężnych oraz stan funduszu działalności statutowej.

Rzeczowe składniki majątkowe - środki trwałe - uległy w 2008 r. zmniejszeniu o 3,5 %, są to odpisy umorzeniowe środków trwałych. W ciągu roku zakupiony został majątek zaliczony do środków trwałych o wartości 475 zł,

Ponadto na koniec roku występują koszty związane z przygotowaniem inwestycji - "Międzykulturowego Centrum Dialogu w Krasnogrudzie". Wydatki te wyniosły 618.267,75 zł., w tym poniesione w bilansowym okresie 13.690,00 zł., Nakłady te głównie dotyczą kosztów projektowania architektonicznego.

Wydatki administracyjne poniesione w 2008 r. wzrosły w stosunku do 2007 r. o 1,88. %.

BILANS na dzień 31 grudnia 2008 r.

Aktywa	Stan na		Pasywa	Stan na	
	31.12.2007	31.12.2008		31.12.2007	31.12.2008
0	1	2	0	1	2
A. Aktywa trwałe	690.255,90	683.501,28	A. Fundusze własne	1.511.716,53	1.066.045,60
I. Wartości niematerialne i prawne	-	-	I. Fundusz statutowy	2.092.205,18	1.472.680,96
II. Rzeczowe aktywa trwałe	103.604,13	65.233,53	II. Fundusz z aktualizacji wyceny		
III. Należności długoterminowe	-	-	III. Wynik finansowy netto za rok obrotowy	04 -580.488,65	-406.635,36
IV. Inwestycje długoterminowe	604.577,75	618.267,75	1. Nadwyżka przychodów nad kosztami (wielkość dodatnia)	05	
V. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	-	-	2. Nadwyżka kosztów nad przychodami (wielkość ujemna)	06 580.488,65	406.635,36
B. Aktywa obrotowe	-	-	B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	07 35.758,96	33.023,51
I. Zapasy rzeczowych aktywów obrotowych	839.293,61	415.567,63	I. Zobowiązania długoterminowe z tytułu kredytów i pożyczek	08	
II. Należności krótkoterminowe	107.420,74	170.615,57	II. Zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne	09 34.083,51	31.348,06
III. Inwestycje krótkoterminowe	731.872,87	244.952,26	1. Kredyty i pożyczki	10 -	-
I. Środki pieniężne	731.872,87	244.952,26	2. Inne zobowiązania	11 34.083,51	31.348,06
2. Pozostałe aktywa finansowe	-	-	3. Fundusze specjalne	12 -	-
C. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	-	-	III. Rezerwy na zobowiązania	13 -	-
Suma aktywów	1.547.475,49	1.099.069,11	IV. Rozliczenia międzyokresowe	14 1675,45	1675,45
			1. Rozliczenia międzyokresowe przychodów	15 1675,45	1675,45
			2. Inne rozliczenia międzyokresowe	16	
			Suma pasywów	17 1.547.475,49	1.099.069,11

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT ZA 2008 r.

L.p.	Treść	Okres poprzedni	Okres bieżący
A	Przychody z działalności statutowej		
	1. Składki brutto określone statutem	561,954,89	919.070,66
	2. Inne przychody określone statutem	561,954,89	919.070,66
B	Koszty realizacji zadań statutowych	645,700,07	760,485,70
C	Wynik finansowy na działalności statutowej (wielkość dodatnia lub ujemna)	- 83.745,18	+ 158.584,96
D	Koszty administracyjne	547,960,23	558.236,16
E	Pozostałe przychody	3.112,07	69,81
F	Pozostałe koszty	3,00	
G	Przychody finansowe	54.515,06	13.294,69
H	Koszty finansowe	6.407,37	20.348,66
I	Wynik finansowy na całokształcie działalności (C-D+E-F+G-H)	- 580.488,65*	- 406.635,35
J	Zyski i straty nadzwyczajne 1. Zyski nadzwyczajne. 2. Straty nadzwyczajne	-	-
K	Wynik finansowy ogółem	- 580.488,65	- 406.635,35

* przeniesiona na fundusz działalności statutowej